

Felvidéki Híradó.

POLITIKAI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 "
Negyed évre	2 "
Egyes szám ára 20 fillér.	

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, a hirdetési és előfizetési pénzek a kiadóhivatatra czimezve Turóc-Szent-Mártonba küldendők.

— Hirdetések legutányosabban, árszabály szerint. —
Lapunk számára hirdetéseket — eredeti árkában — minden bel- és külföldi hirdetési iroda elfogad.
Nyitlert soronként 40 fillér.

Tótok és csehek maguk között.

Dr. Czambel Samu nagy tudású munkatársunk kimutatta lapunkban megjelent tanulmányában, hogy micsoda ingovány alakra helyezkedik az u. n. „cseh-tót nemzetegység,” de azért a „Lud. Nov.” serényen tovább poroszkál az ő cseh-tót vesszőparipáján, bár Skultety József is, — akire a legjobb vagy legrosszabb akarattal sem lehet ráfogni, hogy ezt a magyarság érdekében teszi, — ismétlenül rámutatott a „Slov. Pohody”-ban arra a perverz cseh-tót barátokozásra. Az ember most már azt hinné, hogy ez a barátság legalább is kölcsönös és hogy Kálal tanító megett ott áll az egész cseh nemzet szlavofli tömege, minden áldozatra készen a kedves tót testvérekért. No, nem így van. Kálal és társai, igaz, elárastják ugyan a tótokat olcsó lapokkal, brosúrákkal, könyvekkel s mindenféle ponyvairódmű termékekkel, de már a drágább, értékesebb műveket és lapokat csak pénzért hajlandók ideadni a cseh kiadók és redaktorok, még a tót újságoknak, a tót muzeumnak is, mert, ami az üzleti szellemet illeti, úgy ezek a cseh urak vannak olyan nagymesterek, mint a tót túlzők lapjai által olyannyira elhíresztelt — kazárok.

A naiv „Lud. Nov.” egy tárcacizikkben panaszolja el ezeket a dolgokat, de azért továbbra is elvárja olvasóitól, hogy a cseh-tót politikai és kulturai viszonyosságért, kölcsönöségért lelkesedjék. Pedig hát ez a közönség a „Nár. Nov.” böles hallgatása mellett is tudja, hogy a cseheknek nem a tótok nagy szlav eszméi tetszenek a tótoknál, hanem tisztán csak a maguk hatalmi érdekének eszközeivé akarják tenni a tótokat. Kálalék esze-hesitni akarnak, a cseh nemzet realisabb része pedig e esze-hesítés révén nemcsak a cseh faj számbeli erősödését, hanem anyagi érdekeit is keresi, világosabban szólva: új piacot kell a cseheknek felhalmozott ipari cizkikéik, tőkék számára, amiket ottthon elhelyezni már nem tudnak s a magyar Felvidék annál alkalmasabbnak kínálkozik nekik e célra, mivel ez politikai nagyrálátásunknak is tág nézőkört enged. Hiszen volt idő, amikor már szó volt Cseh—Morvaország és a magyar Felvidék politikai, állami egysítéséről s hogy ez és egy önálló cseh királyság létesítésének eszméje még nem halt meg, hanem csak alkalmas időt és viszonyokat vár, hogy megvalósulásra törekedjék, ez oly nyílt titok, amely csak naivabb embertársaink tagadnak.

Kérdjük már most, mi érdekük, mi hasznuk van a tótoknak ily auspiciumok mellett? Ha a tót nemzetiségi vezetők egyre csak azt hangoztatják, hogy óka legdrágább kincsükért: a tót nyelvért folytatják a harcot az állítólagos magyar sovínissal szemben, úgy fokozott mértékben kell harcolniok a cseh sovínissal, a cseh befolyással, a cseh betolakodással szemben, mert ez sokkal előbb vehet véget a tót nyelvnek és jellegnek, lévén ez a külvilágban is rokon szlav nyelv a tótok jelentékeny részének már most is bibliai, egyházi nyelve. Igen, szeressék, becsüljék, fejlesszék a tótok nyelvüket, de a magyartól ne féltsék; mert ép az a körülmény, hogy a magyar és a tót nyelv strukturája, jellege között oly nagy a különbség, biztosítékul szolgálhat nekik arra nézve, hogy a magyar nyelv, bármennyire uralkodjék is ez

iskolában, hivatalban, a tót nyelvet sohasem fogja kiszorítani.

De hát az a baj, hogy a tót túlzők egész ténykedése üres handa-bandázásból, a magyarok becsmérléséből áll, anivel édes kevés hasznót, de annál több kárt okoznak a saját népüknek. Vannak írók, a kik között egyik-másik számot is tesz, de hol a litteraturájuk? Régiók írók még csak dolgoztak valamit a jövőnek, a maradványságnak is, a mostaniak pedig — ritka kivétellel — politikai főmédvényekre, áldatlan szóharczokra fecsérik el erejüket s még csak a lapjaik tárczarovatát sem látják el a tót nép életéből vett és a tót nép kedély- és eszmevilágának megfelelő, azt nevelő közleményekkel, — mert jóformán merő fordításokkal töltik be ezt a tért.

Azt mondják a tót túlzők, hogy valamely nyelv, valamely litteratura fejlesztéséhez iskolák is szükségesek, nekik pedig nincsenek iskoláik. Hát igenis nincsenek, de ennek nem a magyar sovínissal, hanem annak ók maguk az okai. Tessék leszerelni azoknak a tót újságoknak, amelyek szidalmakkal gyűlölséggel, fenyegetésekkel akarják visszaszerelni azt, amit a tót túlzők perfidiája mjárt elvesztettek a tótok, — és tessék egyetértően, együttérezni azzal a nemzettel, amelynek a tótok is tagjai, s akkor azután meglesz az alku, s a tót nyelv iskolában, egyetemen, a közéletben meg fogja kapni azt a helyet, amelyet részére óhajtanak, a mely őt törvényeink, alkotmányunk keretében megilleti. Ezen biztosíték, ezen leszerelés nélkül azonban meddő lesz ezentúl is minden erőlködésük, minden harczuk.

Hej Slováci!

Szucsányban haraguznak a tótok, mert — mint a „L. N.” ottani tudósiója írja — sérelmes dolog történt. Ugyanis valami színi előadásra készültek s Neumann Jaroslav ev. tanító jógorrolta be a buzgó műkedvelőket, ami magában véve még nem lett volna baj, valamint az sem, hogy ezt az iskola helyiségében tette. Csak hogy — az ottani jegyzői hivatal két írnoka állítása szerint, akik a dolgot följelentették, — még egyéb is történt. Neumann Jaroslav tanító ugyanis aki állami segélyben is részesül, nemcsak megírta, hanem harmadonumon való kíséretével még részt is vett a „Hej Slováci” és egyéb magyar ellenes dalok éneklésében, amiben a buzgó tót műkedvelők est-est után kedvükkel lélték. A „L. N.” tagadja ugyan ezt, ami azonban mit sem változtat már a dolgon, mert a közökt. miniszter megkeresésére Sárkány Sámuel püspök elrendelte Neumann Jaroslav ev. tanító ellen a fegyelmi vizsgálatot. amiről Morhács Márton esperesből már értesítést is kapott. Majd csak ez a vizsgálat — s nem a „L. N.” szucsányi tudósiója, aki ezen ügy hivatalos iratát is közre adta, nem tudni, kinek az engedelmével. — lesz hivatala arra, hogy kiderítse azt, hogy mit énekeltek lát a szucsányi iskolában és ártatlan-e Neumann tanító a terhére rótt hazafiatlan üzemekben, vagy sem.

A *Ludov. Noviny* márczius 30-diki száma foglalozik ezzel az ügyvel. Elmondja, hogy általában nem zavarja őket az a körülmény, hogy az ősszel tervezett színelőadást nem tarthatták meg, mert azért, mint írják, „tovább tanulunk, tovább járunk énekre. Az egyházi énekek mellett Neumann Jaroslav helybeli tanító úr páratlan szorgalommal egy pár világi dala is tanított bennünket, mint például a „Kázala mi máti” s ehhez hasonlókra.

Végre azonban egy csomag hivatalos irat érkezett Szucsányba, a mely között a következő is foglaltatik. Tekintetes főszolgabíró ur!

Tisztelettel alólítottak, a szucsányi ev. iskola kö-

zelében tartózkodva, a tanteremben minden este a nagyobbára szucsányi asszonyokból és férfiakból álló társaságot látunk és halljuk, a mint Neumann Jaroslav tanító és Hlavaj János költvés segéd e társaságot a harmónium mellett a Hej Slováci” és más a magyar államot és a magyar nemzetet gyálozó dalra tanítják.

Ez annál is inkább felláborító, hogy ezt egy államilag segélyezett tanító teszi, nyilvános tanteremben, minden este, — ez okból ezt a Tekintetességnek jelentjük és kérjük, ne hagyja büntetlenül ez esetet. Kiváló tisztelettel Szucsányban, 1902. évi nov. 18. án. Ruzsicska Győző, Blaho Samu.

Ehhez magyarázatul azt jegyzim meg a L. N., hogy az a bizonyos Hlavaj ur annak idején Szucsányban volt munkában, a ki különben lipót-szt.-péteri vállalkozó és híres nemzeti munkás. Hogy a feljelentésről nem a leg-hízelgöbben emlékezik meg, azt talán mondanunk sem kell. Valamin azt sem, hogy a mi felfogásunk szerint kötelességet teljesített akkor, a mikor ezen üzemekre a hatóságok figyelmét felhívták.

Am a L. N. szerint ennél fontosabb irás is érkezett Szucsányba Sárkány bányakerületi püspöknek levele, a melyhez mellékelte Wlassics közoktatásügyi m. kir. miniszternek rendeletét, a melylyel Neumann Jaroslav ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendelni a L. N. teljes szövegében közli ezt a rendeletet, onnan vesszük át mi is bizonygásul annak, hogy Wlassics miniszter nem hagyja megkorláts nélkül azokat a túlkapasokat, a melyek tudomására jutnak. A közoktatási miniszter rendelete a következők:

„Ruzsicska Győző és társának a járási főszolgabíróhoz s %/ alatt másolatban csatolt feljelentése szerint Neumann Jaroslav szucsányi ág. ev. államszegyes iskolai tanító az iskola tanteremében egy férfiak és nők által álló nagyobb társaságot valami Hlavaj János nevű költvés segédletével a „Hej Slováci” s egyéb a magyar államságot és nemzetet gyálozó énekekre tanította be.

Mint hogy a tanítónak ezen viselkedését el nem tűrhetem, az 1893. évi 26. t. ez. 13. §-ának biztosított jogomból kifolyólag van szerencsém Meltóságodat tisztelettel felkérni, hogy a nevezett tanító ellen a fegyelmi eljárást haladéktalanul elrendelni s annak eredményéről engem is értesíteni méltóztassék.

Hogy ezt a rendeletet nem volt joga közé tenni az eljáró hatóságnak, hogy ennek helyéérté homlok egyenest ellenkezésben van a hivatalos eljárás szabályával, azt bizonyára azok is igen jól tudták, a kik ezt a szabálytalanságot elkövették. De legvalószínűbb, hogy ez a rendelet csak Szucsányból került a nyilvánosságra s talán még a turóci főesperesnek sincs abban része, a kinek közvetítésével ezen rendeletet a szucsányiak megkapták.

A mint már említettük a dolog érdemére nézve a vizsgálat eredményéhez képest fogunk véleményét mondani. Ugy tudjuk, hogy a feljelentők gondoskodtak róla, hogy tanuk is legyenek, mert, hogy a Hej Slováci” tényleg énekeltek az iskola helyiségében és Neumann Jaroslav jelenlétében — ebből indult ki a megbotránkozás, mely azokat a kik ezt hallották, a feljelentés megtegelére indították.

Mint hogy pedig a vízbe fulni nem akaró ember fűhöz tához kapkod, úgy halljuk, hogy a szucsányi vádlottak védelmitkre azt is fel akarják hozni, hogy azt a négy-szólamú tót népdal fűzetet, a melyből állítólag a Hej Slováci” betanították (Különben a L. N. szerint nem kell azt tanítani — már t. i. azért nem, mert azt ott mindenki tudja) ezelőtt két évvel lapunkban is felemlítettük, sőt azt fűztük ismertetésünkhoz, hogy az irodalom, a művészet, a kultura mezején szivesen látjuk tót honfitársaink vezető férfiaknak fáradozását. De ehhez hozzáfűztük azt is, hogy — „bár sohasem is tévednénk le onnan az ő saját külön politikájuk, kopár természetlen és áldatlan meggyőzése.” A mivel természetesen nem azt mondtuk, hogy a Hej Slováci” énekeltsék, hanem hogy műveljék a magyar zenéjét, irodalmát és művészetét, de nem a magyar nemzet rovására, hanem a magyar képzésére.

Magyar sovinizmus.

Juraj Jurkovič. A „Nár. Nov.“ egyik utóbbi száma gyászkeretben közli ezt a nevet, mely egy nyug. községi jegyző, tipikus ultratót, a ki 1848-ban a Hurban-Stur-féle fölkelő csapatban a saját nemzete, a saját hazája ellen harcolt s a ki magát e minőségében Brezovánál különösebben is kitüntette. Később tura-lukai, majd brezovai jegyző lett, elvette Hurban M. lilokai pappak és tót agitátornak a sógorúját, tevékeny részt vett a tót Maticza és a hírhedt tót gimnáziumok létesítésében és az ultratótok összes mozgalmában, a miért aztán a Hurban Szvetozár regényének, a „Kotlin“-nak egyik tipikus alakjában meg is örökítettett.

Igy olvassuk ezt a „Nár. Nov.“-ban és keresve keressük azt a magyar sovinizmust, a melyről Hurban Szvetozár és védője, Mudroň Pál a budapesti esküdt. szék előtt oly sokat regéltek. Ime egy tót, a ki hazafelé indulással kezdi közpályáját, de a kit a magyar kormány, a magyar közg. hatóságok mindvégig, nyugalmazásáig megtírt egy közhivatalban, a melyben nemcsak hogy meg nem változott nemzetiségi érzülete. hanem a melynek nem is megvetendő jövedelmét oly cizolokra fordította, a melyek utóbb hazaellenesnek, bűnösnek bizonyultak be. Hol van hát az a magyar sovinizmus, amely ezeket a mindvégig magyargyűlölő ultratótokat magyar közhivatalokban megtírtte?

Nem sovinizmus ez jó uraim, amott túl a tót pártban, hanem vétkes nembánomság a magyarság, bűnös mulasztás az illető hivatott tényezők részéről, a mely mulasztás ime már meg is érlelte Nyitra megyében azt a vetést, melynek Juraj Jurkovič és lársai hintették el a vízvezékeken azt a magyart. Nem tördötek egy pár kis embernek, egy pár lelkesnek, tanítónak, jegyzőnek stb. a dolgaival s ma már csak nagy ügyfél-bajjal tudnak megküzdeni a tömegekkel, de azért még ez a tanulság sem elég, az állítólag „sovinstá“ magyarságnak!

Sikkasztó pánszláv lelkész.

Bálint Tivadar. pritrzdi evangélikus lelkész március 24-én a nyitrai kir. törvényszék elé került, azzal vádatolva, hogy egy községből Amerikába kivándorolt parasztnak 1400 korona megtakarított pénzét elszikkasztotta.

A vádhatározat a tényállást így adja elő: Mandák Márton pritrzdi fiatal földműves legény mintegy hat év előtt kivándorolt Amerikába, hogy ott munkáját egy kis tőkével gyűjtösn, aztán idehaza kezdhessen gazdálkodást.

Mikor az első 700 forintot összekuporgatta, mindjárt arra gondolt, hogy ezt a pénzt hazaküldi megörézés végett, mert félt, hogy elveszti, vagy ellopják ha magánál tartja. Bizalma falujának lelkésze, Bálint Tivadar felé fordult, a kinek a pénzt utaványon meg is küldötte azzal az utasítással, hogy helyezze el egy takarékpénztárban az ő nevére.

A lelkész nagy örömmel fogadta a pénzt, mert éppen akkor szorongatták mindenféle adósságok miatt a hitelezők. Tudva azt, hogy Mandák Márton a tengeren túlról nem jöhet vissza egyhamar a pénz számon kéri, a kapott összeget nem tette takarékbá, hanem arra használta fel, hogy az ellene folyamatban levő végrehajtást, illetve árverést megszüntesse.

Természetes, hogy a pénznek illeténi felhasználásáról Mandák semmit sem tudott. Ellenkezőleg, Bálint azt írta neki, hogy legyen teljesen nyugodt, a 700 forint jó helyen van, olyan jó helyen, a melynél megbízhatóbbat egy tót hazafi sem kíván, t. u. a Tátrabank szeniczi fiókjában.

Erről a Tátrabankról a lelkész körülményes ismertetést írt a jámbor Mandáknak. Elmagyarázta neki egyik levelében, hogy a Tátrabank a tót nép bankja és a legáltalánosab intézmény a Felvidéken, a melyet minden tót ember támogatni köteles. Értesítette továbbá Mandákot néhány örövendetes eseményről is, a mely azóta Magyarországon történt. Legfontosabb volt ezek közt, hogy a tót nemzetiségi párt „örövendetesen gyarapodik a Felvidéken és hogy a szeniczi kerületben is ez a párt győzött nagy többséggel, hála az égnek.“ Meg is nevezte a tót nemzeti párt győztes képviselőjét: „a derék Veszelyovky Ferenc az, a ki az Isten sokáig éltesen pártunk örömeire.“

A jó Mandák Márton nagyon megvolt elégedve a fölött, hogy pénzt ilyen biztos kezekre bízta és újabb levelekben megköszönte a nagyszívűséget Bálintnak, a ki szintén nem maradt adós a válaszokkal, hogy csak igyekezők a derék Mandák, legyen szorgalmas és szerezzon még több pénzt, majd legyzen hasznát veszi, ha visszatér atyjafiai közé, erre a szép tótföldre.

Történt azonban, hogy Mandák Márton szülei szintén tudomást szereztek fiuk hazaküldött és Bálint Tivadar kezére bízott pénzéről, a mely aztán nem is hagyta őket többé nyugodni. Az öreg Mandák elment a lelkészhez és kérte, hogy írjon a fiának Amerikába és eszközölje ki, hogy az engedje át a 700 forintot az ő részére, mert egy kis földet szándékozik venni, és a pénzt erre a birtokra bekebelezeteli.

Mínhogy Bálintnak esze ágában sem volt a fiatal Mandákot apja kívánságáról tudósítani, az öreg Mandák maga írt fiának, hogy engedje át neki a 700 forintot földvétele. A fiu beleegyezett apja tervébe, kikötvén, hogy a 700 forint mint az ő kölcsöne a vásárolt ingatlanra bekebeleztesse.

Az öreg Mandák fia levelével a lelkészhez sietett és kérte tőle a pénzt. Ez azonban mindenféle kifogást támasztott, többek közt azt, hogy a míg Mandák Márton sajátkezleg írt levelében nem utasítja őt a pénz kiadására, addig ő azt a kezéből ki nem adhatja.

Hogy azonban ez meg ne történhessék, Bálint Tivadar sietett a fiatal Mandáknak újabb levelet írni, a melyben övta őt, nehogy atyjának adja át a pénzt, mert akkor sohase fogja többé látni a 700 forintját.

Mandák Mártonnak végre gyanuja támadt és különben is melegegelve Amerikát, tavaly januárban egyszer csak váratlanul haza érkezett és személyesen kérte a pénzt Bálint Tivadartól.

Ez ötlöt-hatolt, hogy a pénz itt van, meg amott van. Közben pedig, előre látva a veszedelmet, fülhöz fához szaladt és pénzt kért kölcsön, hogy Mandáknak a 700 forintot visszafizethesse, annyival is inkább, mert úgy az öreg, mint a fiatal Mandák fenyegetőztek, hogy az esetet följelentik.

Mínhogy Bálint sehogyse tudott pénzt teremteni, Mandák tényleg beváltotta fenyegetését és elment a jegyzőhöz, a hol az esetet följelentette, így került az ügy a nyitrai törvényszék elé.

Ekkor látta Bálint Tivadar, hogy mégis több ketőnél és néhány tehetősebb lívét addig szorongatta, míg ezek a pénzt összeadták és Mandák végre kielégítést nyert.

A sikkasztás miatt emelt panaszt azonban már nem lehetett visszavonni és a vizsgálát megindult, he is fejeztetett és főtárgyalásra került.

Az érdekes ügyben Mazóly Antal kir. táblai bíró elnökölt. Szavazó bírák voltak: Miklóssy Arthur és dr. Tejfalušy Ötön.

A vádhatározat Chudovszky Géza kir. ügyész képviselte, mint védő pedig dr. Sztránszky Izidor jelent meg. Első sorban a vádlottat hallgatták ki.

Bálint Tivadar az általános kérdésekre válaszolva elmondja, hogy 34 éves, nős, esalados, ág. ev. lelkész, büntetve még nem volt.

Elnök: Bűnösnek érzi magát?

Vádlott: Nem.

Elnök: Mondja hát el, hogyan történt a dolog?

Vádlott: Korrekt magyarsággal elbeszéli, hogy Mandák 700 forintot küldött neki Amerikából, hogy tegye biztos helyre, a míg hazajön. Nem akarta Mandákot megkárosítani. Mikor Mandák Amerikából hazakerézett, hívta is őt, hogy jöjjön vele Szenicze, ott ki fogja fizetni. Mandák azonban nem ment el hozzá, mert éppen nagyon esett az eső. Ha akkor eljött volna, megkapta volna a pénzt.

Elnök: Csak éppen ezen mult a dolog?

Vádlott: azután még több ízben tizenem Mandáknak, hogy jöjjön velem a pénzért, de ő nem jött. Egyszer aztán esendőr jött hozzám és kérdezte, kaptam-e pénzt Mandáktól? Beismertem, hogy kaptam. Két nap múlva vissza is adtam neki a 700 forintot.

Elnök: Ön tehát tagadja, hogy a pénzt saját ezéljaira fordította volna?

Vádlott: (némi habozás után) Csak pár napra...

Elnök: Szép egy pár nap volt. Januárban kapta a pénzt és ön augusztusban fizette vissza. Miért nem tette ezt azonnal, mikor felszólították?

Vádlott: Mert rövid időre felhasználtam. Kérem tessék meggyőződve lenni, hogy teljesen jóhiszeműleg jártam el.

Elnök: És miből remélte, hogy a pénzt visszafizeti, hisz ön ellen februárban végrehajtást vezettek?

Vádlott: Ipaantól vártam pénzt.

Elnök: Mennyi az ön fizetése?

Vádlott: Évi 1600 korona.

Elnök: No lássa. Nyolcezzáz forint fizetés mellett 700 forint idegen pénzt költ el és még ezekre menő adósságot esínál. Jól kellett tehát tudnia, hogy a pénzt nem fizetheti vissza egykönnyen. Mért nem tette be a bankba, a hogyan ígérte?

Vádlott: Mert a dolog elhúzódott.

Elnök: Igen, mert elköltötte.

Vádlott: Ha Mandák eljött volna velem Szenicze, kifizettem volna.

Elnök: Ön mindig halogatta a dolgot és közben pénzt hajszolt. Brínlz Abrahám ottani bérlőnél is járt, hogy adjon önnök 700 forintot kölcsön.

Vádlott: (megtorve) Én jóhiszeműleg jártam el...

Elnök: önnök tehát előbb pénzt kellett szerezni, hogy visszazolgáltathassa Mandák jogos tulajdonát.

Vádlott: (mint előbb) Én jó lelkiismerettel jártam el.

Elnök: Szép lelkiismeret! On azt írta Mandáknak Amerikába, hogy a pénzt letette a bankba. Levelei is azt bizonyítják, hogy ön mindig ellenezte, miszerint a pénz az öreg Mandáknak adassék.

Vádlott: Azért elleneztem, hogy ne én legyek aztán felelős. Aztán nem is olyan nagyon elleneztem.

Elnök: Ön csak a följelentés után fizetett, mert Mandák nem tudott más módon a pénzéhez jutni.

Vádlott: Ismétli, hogy nemakarta megkárosítani Mandákot.

Elnök: Hogyan tudja eljárását összegezgetetni lelkézi állásával?

Vádlott: (hallgat.)

Elnök: Felolvassa ezután vádlottnak Mandákhoz írt három tót nyelvű levelét, a melyekből kitűnik, hogy Bálint Tivadar pánszláv érzelmű lelkész, a ki örvend annak, hogy a tót nemzetiségi párt folyton tért foglal és még Szeniczen is győzött. Dicséri továbbá a pánszláv Tátra bankot, mint tót nemzeti intézményt. Az egyik levél így szól többek közt: „Legyen ön hozzám teljes bizalommal.“ Aztán: „A pénznek tisztán Lutheránus kézben kell maradnia.“

Ezután Mandák Márton kihallgatása következett. A panaszos legény, a ki miután visszakapta a pénzt, szívesen elállott volna panaszától, elmondta az ügy körülményeit, a melyek már ismeretesek a vádlott vallomásából.

Végül Brizl Abrahám bérlőt és ennek fiát hallgatta ki a törvényszék. Mindketten beismerték, hogy Bálint 700 forintot akart föltek kölcsön venni.

A bizonyítási eljárás ezzel betejtetvén, elnök a tanukat meghíltette.

Chudovszky Géza kir. ügyész: Vádbeszédében teljesen bebizonyítva látja a sikkasztás vétségét a melyet súlyosít a vádlott lelkézi állása. Felhívja egyuttal a figyelmet a vádlott pánszláv érzelmeire, a melyek leveleiben kifejezést nyertek. Szigorú megünlntését kéri.

Dr. Sztránszky Izor védő: Nem látja beigazoltnak a sikkasztás vádját, mert vádlott megállapodott a panaszossal, hogy a 700 forintot neki nemokára visszafizeti és panaszos ebbe bele is nyugodott, Bálint pedig az összeget tényleg megtérítette. Itt egyszerű letétéről van szó, a melyet a vádlott, miután erre felszólítottak, visszadott. Felmentést kér.

A törvényszék ezután meghozta ítéletét, a mely Bálint Tivadar bűnösnek mondja ki a sikkasztás vétségében és ezért reá 4 havi főtáglzat 2 évi hivatalvesztést mér, politikai jogainak ugyanly időre való felfüggesztésével. az ítélet felesles hatóságával közöltetni rendeltetik.

Ugy az ügyesség, mint a vádlott fellebbeztek,

Erdősítsünk.

Bár Turóc vármegye területén az erdészeti viszonyok még mindig az országos átlagon felül állanak, mégis van elég kopár területünk, a melyeknek beültetése nemcsak erdészeti, de közgazdasági szempontokból is kiválóan fontosak.

Turóc vármegye területén a kopárkok beültetése szépen halad és bizonyára huzdítólag fog hatni a további munkára nemcsak az a körülmény, hogy a földművelésügyi miniszter esemetek adományozásával támogatja a kopárkok tulajdonosait, de jutalmakat is ad azoknak, a kik ezen munkában kiválnak. Az erre vonatkozó pályázati hirdetés a következő:

Az erdőtervény (1879. évi XXXI. t.-cikk) 165. §-ában közzölt kopár, vízmosás és futóhókotterületeken foganatosított, közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítések megjutalmazására a folyó évből hat (6) nagy jutalmat, hat (7) első rendű és hat (6) másodrendű elismerő jutalmat tűzök ki az országos erdői alaphöz, még pedig:

Két, egyenként 1000 koronás nagy jutalmat, két, egyenként 800 koronás nagy jutalmat, két, egyenként 600 koronás nagy jutalmat, három, egyenként 500 koronás első rendű elismerő jutalmat, három, egyenként 400 koronás első rendű elismerő jutalmat, három, egyenként 300 koronás másodrendű elismerő jutalmat és három, egyenként 200 koronás másodrendű elismerő jutalmat.

Ezen jutalmakért az érdeklét birtokosok (bérlők) az erdősítéssel versenyezhetnek, a melyeket az 1879. évi XXXI. t.-c. 165. §-ában közzölt kopár-, vízmosás vagy futóhókotterületeken állami pénzsegély igénybevétele nélkül a folyó évből (szisszel vagy tavasszal) foganatosítottak.

Megkivántatik azonban, hogy:
 a) az 1000 koronás nagy jutalomra versenyző erdősítések egy tagban legalább 25 kat. hold területmeltek,
 b) a 800 és 600 koronás nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 25 kat. hold területmeltek.
 c) az első rendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 10 kat. hold területmeltek, és végül
 d) a másodrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 5 kat. hold területmeltek legyenek.

A pályázó birtokos a versenyre becsatolt erdősítést az első munkálatakról kezdve a jutalom adatlanságának idejéig állandóan gondozni, a szükséges pótlásokat fogyanatosítani s a létrejövő erdőt a jutalom odaítélése esetéig az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2., illetve 4. §-ai szerint erdőként fontartani és kezelni tartozik.

A versenyre becsatolt erdősítések az 1908. évben fognak a helyszínen megírártatni. A jutalmak kiosztásánál az erdősítések sikere és közgazdasági jelentősége, az erdősítéssel felmerült nehézségek és az erdősítésre fordított költségek fognak irányadóul szolgálni, de figyelembe vételnek ezek mellett a birtokos vagyoni viszonyai is.

A pályázó birtokos a jutalmora csak akkor tarthat igényt, ha a versenyre becsatolt és a jutalmora érdemesnek ítélt erdősítés a jutalom odaítélése idejében is birtokában lesz.

Az adatlát jutalom egy harmadrésze az erdősítést teljesítő kezelő erdősítést (gazdatisztet vagy bérlőt) fogja illetni.

A folyó év tavaszán teljesített erdősítéseket legkésőbb folyó évi július hó végéig, a folyó év őszén teljesített erdősítéseket pedig legkésőbb folyó évi december hó 25-éig kell a birtokosnak a közgazdasági erdősítési bizottságnál vagy a kir. erdőfelügyelőségél pályázatba bejelenteni.

Pályázatba a feltételeknek megfelelő erdősítésekkel az erdősítést teljesítő erdő- vagy gazdatisztet, valamint a becsatolt terület bérlője is, de pályázati kérelméhez mellékelni kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, melyben az kijelenti, hogy a pályázatban való részvételhez hozzájárul és egyszersmind közeleli magát, hogy a versenyre becsatolt erdősítést a jutalom odaítélése esetében az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. vagy 4. §-ában meghatározott feltételek szerinti állandóan erdőként fogja fontartani és kezelni.

A pályázati kérvényben az erdősítés helyét (község, dűlő, helyrajzi szám) kiterjedését és az erdősítésre használt faanyagot pontosan meg kell jelölni.

Budapest, 1903. évi március hó.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

Előfizetési felhívás!

Tisztelettel kérjük azon t. előfizetőket, kiknek előfizetésük múlt hó végével lejárt, hogy előfizetésüket mielőbb megújítani sziveskedjenek.

azon t. előfizetőinket pedig kik előfizetéseikkel hátralékban vannak, ezuttal tisztelettel kérjük, hogy hátralékaikat kiadóhivatalunkban mielőbb elfuttatni sziveskedjenek.

A „Felvidéki Híradó” előfizetési ára:

Egész évre ————— 8 kor.

Fél évre ————— 4 „

Kiváló tisztelettel

A „Felvidéki Híradó” kiadóhivatala.

HIREINK.

— **Uj üzletvezető.** Mint értesültünk, *Stankovits Miklós* a miskolci államasági üzletvezető helyettes főfelügyelő, aradi üzletvezetővé nevezetett ki. Ez a változás nemcsak azért bír reánk érdekel, mert a megyénken átvonuló vasut vonal is a miskolci üzletvezetéséhez tartozik, de azért is, mert *Stankovits Miklós* főfelügyelőt a kit rokoni összeköttetések is fűznek megynékhöz, itt sokan ismerték és becsülték, távozását tehát igen sokan sajnálják. De a mikor az uj üzletvezető innen *Aradra* távozik, egyben elhagyja azt a helyet, a melyhez ifjúkori emlékei fűződnek. Mint fiatal mérnök annak idején a *Garam-Berzence*—*Ruttkai* vonal építésénél volt *Stankovits* elfoglalva s mindig bizskén tekintett erre a vonalzasokra, mely kiválóan sikerült építkezésével és merész emelkedésével, alagutával egyike az államasvatok legérdekesebb vonalrészeinek. Mint értesültünk a miskolci üzletvezetéshez fűztkára a vonalok tisztikarával egyetértőleg már tegnap rendeztek bűsűtéstly a távozó főfelügyelő tiszteletére, a ki nemcsak mint vasuti szakteknifély, hanem mint tisztviselő és ember is egyaránt kiérdemelte a vele érintkezőknek rokonszenvét.

— **Közgazdasági bizottsági ülés** lesz t. hó 6-án, a mely körülményre ismételen felhívjuk az érdekeltek figyelmét.

— **Kitűntetett tanító.** A közoktatásügyi m. kir. miniszter évenként jutalomra szokta részesíteni azokat a tanítókat, a kik tanítói munkásságukban és különösen a magyar beszéd tanításában kitűnnek. Ebben az esz-

tendőben *Turóc* vármegyéből *Bartsch Gyula* hadivíghai állami tanító részesült a kultuszminiszter elismerő kitüntetésével és a mi ezzel együtt jár, 100 korona jutalomban.

— **Nagy tüz. Klisinyben.** Múlt hó 29-én *Klisinyben* nagy tüz pusztított. Esse 4/11 órakor, némelyek szerint *Králik János*, mások szerint *Szianta János* bírő és a vele szomszédos *Kubis Latke* András estre eddig még ismeretlen okból meggyulladt s rövid fél óra alatt 28 ház minden mellékepületével együtt állott lángban.

A község nagy szerencsésége azonnal megjelentek a szucsáni, kis-selmeczi, podhrágyi, zaturcsai, priekopai, lipőcei és ruttkai tűzoltók, a kiknek sikerült a tüz tovább terjedését megakadályozni. A lokalizálás nagy munkájában különösen a ruttkai, szucsáni és a priekopai tűzoltók tünnek ki. Hogy a tüz oly gyorsan terjedt, annak oka részint a hirtelen keletkezett nagy szél, másrészt pedig a régi rozsz építkezési modor, amennyiben a házak strűtn egymás mellett, minden rendszer nélkül voltak építve. A lakosság igen nagy kárt szenvedett, mivel biztosítva csak igen kevés ház volt. Eléggett 12 ház, 1 ló, 2 borju és sok szarvas. A kárt eddig 80.000 koronára becsültik. Előző hozjárul még az is, hogy takarmány hiányában a marhájukat potom árón kénytelenek eladni. Igen nagy a gyau, hogy itt gyujtogatás történt, a tettest azonban a csendőrségnek még nem sikerült kézre keríteni. A lakosság csekély élelmiszert is elvesztette s már is járnak kőnyóradományokat gyűjteni. E tárgyban mint halljuk, az illetékes hatóság tett is lépéseket s mi is szivesen követjük a segítséget.

— **Állattenyésztésünk** fejlődéséről előző számunkban emlékeztünk meg. Most ismét arról az örvendetes körülményről számolhatunk be, hogy a. h. hó 2-án *Stulnya-fürdőn* megtartott tenyészpárlatok kiállításán 56 darab 28.337 korona értékben vásárolhat meg; f. h. hó 3-án a *Turóc-Szent-Mártonban* megtartott hasonló kiállításán pedig 86 drb. 40.000 korona értékben. Ezzel azonban a vásárlások még nincsenek befejezve, mert *Liptó* és *Trencsén* megyék számára még nagyobb vásárlásokra van kilátás. Szakértők állítása szerint marhaállományunk a mult évhez képest is igen nagy haladást mutat.

— **A közg. bizottságból.** *Turóc* vármegye már ezúsz havi közgazdasági bizottsági üléséről szóló tudósításunkban arról tettünk említést, hogy *Fukasz József* turóczenyergőnyi plébános kétszeresen fizetett fejevradója ellen felszólalt és ezen felszólalásával elutasított. Most arról értesít bennünket az érdekel, hogy az a közleményünk téves, mert ő már évekkkel ezelőtt tett felszólalásának elintézését sürgette a vármegye főispánjához intézett kérelmében. Külömben is már kezében van a közg. bizottság határozata, a mely arról értesíti, hogy felszólalása a pénzügyigazgatóságnál tárgyalás alatt van. Ezt készséggel közzéadjuk. Sőt kívánjuk, hogy ugye kedvezően legyen elintéve.

— **Gazdasági egyesületünk,** mely a multban annyi lúdvös intézkedésével volt gazdasági viszonyainkna javulására, mely azonban: s utóbbi évekbén csak tengette életét, mint örömmel értesültünk újból főlvisei régi munkásságát. Ugy értesültünk, hogy a *Turóc* megyei gazdasági egyesület tagjai mindent megtesznek, hogy az egyesület élére *Justh Ferencz* osz. képviselőt, az ismert kitűnő gazdát nyervek meg. Ha az egyesület nek ezen törekvése sikerül, reméljük, hogy közös munkájával módjában lesz a turóczi gazdasági viszonyok javítására nagyobb mozgalmat indítania meg, a melyre szegényes viszonyainknál fogva utalva is vagyunk.

— **A t. népmetszeti mozgalmak fejlődésének története** ezim alatt *Dugovich Titusz* a turóczenyergői kirendeltségi vezetője egy 105 oldalra terjedő tanulmányt írt, mely a napokban hagyta el a sajtót. A tanulmányról alkalmaig bővebben fogunk megemlékezni. De mielőtt azt figyelmesen átvastuk volna, már most is üdvözöljük ezt a tanulmányt és mindazon munkát, mely a felvidéki pánszlavizmust bármely szempontból tárgyalja, mert szélsőségesnek tartjuk, hogy ezen kérdés állandóan ébren tartassék, a mely czél szolgálatára az ilyen broszurák is jó szolgálatot tesznek. *Dugovich T.* munkája *Moskőcei Ferenccz* könyvkereskedésében, csinos kiállításban jelent meg. Ára 1 kor. 60 fillér.

— **Szűnleldelet tanítók és tanítóknak számára.** A közoktatásügyi m. kir. miniszter különösen abból a célból, hogy a tanítók szemleli létükért átgátítsák, tekinteteket az állami és társadalmi élet magában szempontjai felé irányítsák és uj eszmékkel termékenyítsék meg a tanítók lelket, évenként különböző helyeken szűnleldelet tanfolyamokat rendeztet. Ilyen tanfolyamok lesznek a t. é. nyarán *Bjesten*, *Mármaroszi* geten és *Szaktörnyán* tanítók és *Szabadkán* tanítóknak számára. A tanfolyamok f. évi július hó 6-án kezdődnek és ugyanazon hó 25-én végződnek, tehát teljes 3 hétig tartanak. Minden tanfolyamra 50 hallgató vétetik fel, a kik közül 30 állami költségén nyer az illető intézet internátusában teljes ellátást és 15 kor. utiköltséget. A saját költségükön jelenkezők a tanfolyam egész tartá-

mára élemezést és lakást szintén az illető intézetben 20 koronáért kaphatnak. Felvételtér bármely jellegű elemi iskolánál működő okleveles tanítók és tanítónők folyamodhatnak, belyegvenek folyamodványával f. évi 1. prilis hó 25-éig annál a kir. tanfelügyelőnél, a kinek kerültekbe működnek. A kérvényben, melyt a közokt. miniszterhez kell címezni, meg kell említeni azt is, hogy a folyamodó melyik tanfolyamon óhajtana résztvenni.

— **Órült a pályaudvaron.** Nagy ijedelmet okozott a napokban egy *Vogel* nevű cipész a ruttkai pályaudvaron, ahol a járó-kelő nőket sorra inzultálta, tetteleg bántalmazta, meg a garáda embert — a ki nyilván megértül — lefűltek és esunyal elverték. Beszélk, hogy a fél szemét is kiverték, a mi — ha igaz — elég szomorú, hogy megtörtént.

— **A falu rozsa.** Valódi réme *Tót-Próna* környékének *Zsigmond György*, aki pedig mindössze 19—20 éves cigány legény. Töle még fényes nappal sincs biztonságban a kaesa, liba s más apró jószág, a mia mellett bizonyít, hogy *Zsigmond György* szereti a jót. Azt írja levelezőnk, hogy ez a jó madár a mult hóban egy napon nem kevesebb, mint hét apró lopást követett el. *Janda Jánosné* a tótrónai molnár felesége éppen akkor lepte meg, a mikor tojó-kaesájának a nyakát tettek ki a patakna. *Podmaniczky Jánostól* tyukot lopott, a ki szintén látta a tolvajt, de őregbeb ember lévén, nem tudta a gyorslábú cigánylegényt elcsipni. *Csibery András* községbíró meg *Csierny Jánost* is ugyanazon napon látogatta meg ez a hivatal vendég, a kinek malacozt kereset, de szerencsétlenségére akkor járnak arra a csendőrök, a kik a veszetelmes legényt kérdőre vonták, meg is leezkértették, de állítjuk szabadon bocsátották, a mit pedig a tótrónaiak nem jó szemmel néztek, mert így nem nagy reménylik van, hogy a husvétii ünnepekre tartogatott pesenyéjüket elfogyaszthatják-e, vagy pedig azon a *Zsigmond Gyuri* fog lakmározni. Külömben ugy írják, hogy *Zsigmond* már három ízben volt a beszerzebányai fogház lakója, mindiglopásért kerülvén oda,

— **Időjárás.** Gazdasági tudósítónk szerint a kemény és hosszú tél után beállott szép tavaszi napok a gazdát igen szép eredményekkel kezesgetik az idei termést illetőleg. A nap forró sugari és a keleti szelek annyira kiszárították a szántóföldeket, hogy a nép csak ugy hemzseg a mezőkön és szántóföldeken, ahol a vétés, sőt a burgonyatültetés is javában folyik. A szokatlan tavaszi kedvező időjárásnak tulajdonítandó, hogy a tavaszi mezői munkálatok jó két héttel előbb voltak megkezdhetők, mint máskor. Nagy baj azonban, hogy gazdáink nagyban érzik a munkás kéz hiányát. A folyton tartó kivándorlás hátrányai *Turóc*zban és a szomszédos vármegyékben is ijésztően mutatkoznak és ha idegen munkásokra nem sikerül szert tenni, a szántóföldeknek jó része megmunkálatlanul marad. Hogy az idő az utóbbi napokban ismét lúhvőre fordult, sőt többször havazni kezdett — sajnos konstátjuk.

— **Levelek czimzése.** A kir. postaigazgató a levelek helyes czimzése érdekében következő figyelmeztetést teszi közbe: „Tapszlatat szerint a közönségne: , valamint az állami és helyhatósági hivataloknak a a gyakorlatra, hogy a levelek és más postai küldemények czimzésénél a rendeltetési hely nevét az: n, on, en, ón raggal látják el, számos zavart idéz elő. — Így a *Tura*, *Vaja*, *Rőd*, *Bád*, *Topolya*, *Hornya* stb. községnevek *ragozása* folytán a *Turán*, *Vaján*, *Rödön*, *Bátón*, *Topolyán*, *Hornyán*, stb. alakok keletkeznek, melyek ez alakjukban egy-egy más község nevével felelnek meg. A postai szolgálat biztossága és pontossága érdekében, de egyszersmind a helynevek rendezésének és a végleg megállapított helynevek általános elterjedésének érdekében is kívánatos, hogy a postai küldemények czimzésénél a helynevek fölösleges és gyakran zavart okozó ragozása lehetőleg mellőztessék. — Felkérém ennél fogva a közönséget, hogy a postai küldemények czimzésénél a rendeltetési hely nevét jövöben ragozás mellőzésével mindenkor pusztán eredeti hivatalos alakjában vezesse a czimlapra.

— **Mindenki tudja** hogy a *Manthor-féle* impreg nált takarmányragmaga a legnagyobb természetű adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad legszebb virág. — Szóval a *Manthor-féle* magvak a legjobbakk, készleteti a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Szerkesztői üzenetek.

— **P. E.** Minden rendben van. Üzenetel munkásságát köszönöm s tudom, hogy arra mindig számíthatok. A ki pedig azt hiszi, hogy a szerkesztés valami röszös foglalkozás annak csak egy ajánlunk — próbálja meg. — **B. O.** Köszönöm, megkaptam. Múskor is szivesen látom. Sajnálok, de csak a jövő számban közölhetem. Bizony, bizony több akarat kelkelle.

Felölös szerkesztő: **Berecz Gyula.**
 Főmunkatárs: **Bánfi János.**

E. JEMM's régbevált mellezükorkái diáttikai szer köhögés és rekedtség ellen... Megengedve 19. 4. 02. Z. 75066. sz. helytartó határozat által.

Mindenkinek ajánlható a most 40. kiadást ért Dr. Müller orvosi tanácsos műve a bántott ideg- és sexual-rendszeréről... Kurt Röber, Braunschweig.

A Greiner-féle Jahodnikon levő ház eladó esetleg kiadó. All 4 utcaiz szobából, konyha, élekantra stb. Bővebb felvilágosítást ad Bindfeld Armin Turócz-Szt-Mártonban.

Magánmérnöki iroda. Bitsánszky Kornél okl. mérnök Zsolnán, a trencsényi királyi Törvényszéknek kinevezett mérnök-szakértője, elvált birtokrendezéseket, tagosításokat, továbbá vízügyi hid- és út építési tervek elkészítését stb., valamint kisebb utánméréseket is.

Köhögésben szenvedők próbálják meg a köhögést csillapító és józító Kaiser-féle mellezükorkát. 2740 jegyz. megh. bizonyítvány igazolja jó és biztos hatását köhögés, rekedtség, hurut és elnyálkásodásnál.

Ércz és fakoporsó sirkoszoru s minden egyéb temetkezési czikk jutányos áron beszerezhető BINDFELD ÁRMIN divatruházában Turócz-Szent-Márton.

BALZSAM Thierry A. gyógyszerészti Kőszegszőlőgölyön megzavátva és jóváhagyva. Az levegek felszerése a kereskedelmi törvények végrehajtása alatt áll. Ezen balzsam behatólag és különlegesen használatos.

Miért szenved? mikor önmek biztos gyógyulásra a legérgebb sebeknél is kiállítás van és majdnem mindig elkerülheti a fájdalmas operációt vagy amputációt, ha Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi centifolia-kenőcsét használja.

5 db. ruttkai takarékpénztári részvény eladó. Czim a kiadóivatalban. Ungváry László (Czigied) jó holdas bar termő szőlőtelepnek, továbbá gyümölcs és szőlőiskolájának anyagok megjelent, hol 5 krajczár felüle nemes szőlőszőlők, továbbá 16-18 forintra lelle saját termő rendkívül finom újborka hatók. Ezenkívül mindenle gyümölcs-fávadoncz, ékác és gleditschia-csemek. Tetsző árjegyzéket (borról is) kéri.

P SERHOFER J. vértisztító labdacσαι. Évtizedek óta ezen labdacσαι általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitény háziszerebül készlet nem volna található. Számaltanszor orvos által ezen labdacσαι háziról ajánlatakt minden elő bajoknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek, mint epa-zavarok, májbajok, kólíka, vértululások, aranyér, bélteltség s hasonló betegségeknél.